

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

TRGOVAČKI SUD U RIJECI

18-12-2015

PRIMLJENO

81. Pž-7862/12-5

U IME REPUBLIKE HRVATSKE

PRESUDA

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, u ime Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Draženke Deladio, predsjednika vijeća, Lidije Tomljenović, suca izvjestitelja i Kristine Saganić, člana vijeća, u pravnoj stvari tužitelja 1. POLO CLUB MOTOVUN d.o.o., Poreč, Obala M. Tita 6, i 2. GEORG GOTTFRIED ARTHUR EDUARD LIST Feistritz/Drau, Drautalstrasse 7, Republika Austrija, koje zastupa punomoćnik Dario Čehić, odvjetnik u Poreču, protiv tuženika HYPO ALPE-ADRIA-BANK INTERNATIONAL AG, 9020 Klagenfurt, Alpen-Adria-Platz 1, kojeg zastupaju punomoćnici, odvjetnici iz Odvjetničkog društva Glinska & Mišković d.o.o. u Zagrebu, radi raskida ugovora, odlučujući o žalbi tužitelja protiv presude Trgovačkog suda u Rijeci poslovni broj P-914/09-31 od 19. travnja 2012., u sjednici vijeća održanoj 3. studenog 2015.

presudio je

I. Odbija se žalba tužitelja kao neosnovana i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Rijeci poslovni broj P-914/09-31 od 19. travnja 2012.

II. Odbija se kao neosnovan tuženikov zahtjev za naknadu troška sastava odgovora na žalbu u iznosu od 121.675,00 kn.

Obrazloženje

Pobijanom presudom odbijen je zahtjev tužitelja da se raskine Ugovor o kreditnom poslu s inozemstvom br. HR/1486 sklopljen 15. veljače 2007. između prvotuzitelja Polo club Motovun d.o.o., Poreč, Obala M. Tita 6, kao korisnika kredita, tuženika Hypo Alpe-Adria Bank International AG, kao banke, te drugotuzitelja Georg Gottfried Arthur Eduard List kao

davatelja garancije, Sporazum radi osiguranja novčane tražbine zasnivanjem založnog prava na nekretnini sklopljen 8. svibnja 2008., Aneks broj 1 uz Ugovor br. HR/1486 sklopljen 17. rujna 2008., te Aneks broj 1 Sporazuma radi osiguranja novčane tražbine zasnivanjem založnog prava na nekretnini, odbijen je zahtjev tužitelja da izda tužitelju dozvolu za brisanje založnog prava upisanog pod poslovnim brojem Z-1207/08 u zk. ul. 1320 k.o. Motovun, te u zk. ul. broj 118, 787, 862, 863, 865, 778, 947, 864 i 1012. k.o. Zumesk te založnog prava upisanog pod poslovnim brojem Z-2349/08 u zk. ul. 370 k.o. Kaldir, odbijen je zahtjev tužitelja da se utvrdi da je tužitelj pretrpio materijalnu štetu u iznosu od 5.000.000,00 kn te da se prebije ta novčana tražbina sa zateznim kamatama na novčane obveze između trgovca tekućim od 2. srpnja 2009. pa do isplate sa novčanim tražbinama tuženika iz Ugovora o kreditu broj HR/1486, te je odbijen zahtjev tužitelja da se naloži tuženiku naknaditi parnični trošak (točka I. izreke). Naloženo je tužiteljima da naknade tuženiku trošak parničnog postupka u iznosu od 354.326,00 kn (točka II. izreke).

Prvostupanjski sud je u obrazloženju presude naveo da tužitelji traže raskid Ugovora o kreditnom poslu s inozemstvom broj HR/1486 od 15. veljače 2007. s Aneksom broj 1 Sporazuma radi osiguranja novčane tražbine zasnivanjem založnog prava na nekretnini od 8. svibnja 2008. s Aneksom broj 1, tvrdeći da je predmetni Ugovor sklopljen radi financiranja projekta koji se sastojao od pokretanja polo kluba u Motovunu i sa njime povezanih turističkih djelatnosti na površinama koje su za tu namjenu predviđene izmjenama i dopunama prostornog plana i uređenja općine Motovun iz 2007. godine te da je trgovačko društvo Puris d.d., Pazin, koje je u razdoblju od 2006. do 2008. godine bilo poduzeće – kćer tuženika, uzurpiralo nekretnine koje graniče sa zemljištem koje je kupio prvotuzitelj za izgradnju polo terena zbog čega projekt nije realiziran. Nadalje, prvostupanjski sud iznosi tvrdnju tužitelja da tuženik nije iskoristio svoj utjecaj u trgovačkom društvu Puris d.d., kako bi zaustavio uzurpaciju pa da je time tužiteljima nastala šteta u iznosu od 5.000.000,00 kn. Tuženik je istaknuo da nikada nije bio dioničar društva Puris d.d., Pazin te da su tužitelji postali vlasnici svih zemljišnoknjižnih čestica koje su bile predmet Ugovora i koje su bile potrebne za realizaciju projekta. Prvostupanjski sud je utvrdio da je dug prvotuzitelja kao korisnika kredita po Ugovoru o kreditnom poslu s inozemstvom na dan 31. ožujka 2009. iznosio 3.933.201,84 CHF od čega se iznos od 131.377,87 CHF odnosio na dospjele kamate i troškove, odnosno na dan 19. ožujka 2012. dug po kreditu je iznosio 3.529.711,48 EUR-a, iz čega proizlazi da je tuženik ispunio svoju obvezu po Ugovoru o kreditnom poslu s inozemstvu, dok prvotuzitelj svoju obvezu vraćanja primljenog kredita u ugovorenom roku, a ni kasnije nije ispunio. S obzirom na to da ugovor može raskinuti samo stranka koja je ugovor ispunila, a ne stranka koja ugovor nije ispunila, odnosno, pravo izjaviti da raskida ugovor pripada onoj ugovornoj strani koja je ispunila svoju ugovornu obvezu, a ne onoj koja to nije učinila, prvotuzitelj kao ugovorna strana koja nije ispunila ugovornu obvezu ne može tražiti raskid Ugovora, ni Sporazuma o osiguranju novčane tražbine. Glede odgovornosti za štetu, prvostupanjski sud je ocijenio da tužitelji nisu dokazali ni jednu pretpostavku odgovornosti za štetu iz odredbe čl. 1045. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 35/05 i 41/08; dalje: ZOO). Odluka o troškovima parničnog postupka temelji se na odredbi čl. 154. st. 1. i čl. 155. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 148/11-pročišćeni tekst i 25/13; dalje: ZPP).

Protiv te presude žalbu su podnijeli tužitelji i to iz svih žalbenih razloga. Istaknuli su da je tuženik koji je financirao investiciju kupnje nekretnina potrebnih za razvoj projekta pokretanja polo kluba u Motovunu onemogućio da se takav projekt realizira na način da je putem društva Puris d.d. u kojem je imao prevladavajući utjecaj, uzurpirao čitav kompleks državnog zemljišta u k.o. Motovun koji je prostornim planom bio predviđen za razvoj polo sporta, i na taj način postupio suprotno načelima obveznog prava iz čl. 4. - 6. ZOO-a, grubo deformirao ugovorni odnos s tuženikom i nanio mu materijalnu štetu. Nadalje, žalitelji su naveli da je prvostupanjski sud zaključio da prvotužitelj nije vratio kredit, odnosno nije ispunio ugovor, dok je tuženik platio većinu iznosa kojeg je obećao isplatiti, zanemarujući pritom tvrdnje tužitelja da je tuženik onemogućio ostvarivanje svrhe ugovora. Pritom prvostupanjski sud nije naveo razloge zašto smatra da su tvrdnje tužitelja „da tuženik nije iskoristio svoj utjecaj u društvu Puris d.d. da spriječi uzurpaciju okolnog zemljišta od strane tog trgovačkog društva“ bez utjecaja na odluku o glavnoj stvari. Suprotno zaključku prvostupanjskog suda, tužitelji navode da su tijekom postupka jasno naveli da je uzurpirano zemljište zapravo državno poljoprivredno zemljište predviđeno za polo terene, a koja činjenica se može utvrditi očevidom na licu mjesta uz sudjelovanje vještaka geodetske struke i saslušanja direktora Puris d.d. Stoga je prvostupanjski sud počinio povredu iz odredbe čl. 354. st. 2. t. 11. ZPP-a. U pogledu zaključka suda o počinjenoj šteti, žalitelji navode da su predlagali izvođenje dokaza saslušanjem svjedoka, a koje je prvostupanjski sud odbio navodeći da su suvišni. Pritom prvostupanjski sud nije naveo razloge zašto ti dokazni prijedlozi ne bi mogli rasvijetliti činjenicu da ga je tuženik onemogućio u provođenju projekata pokretanja polo kluba u Motovunu. Naime, na okolnost opstrukcije projekta koji je financiran kreditom iz tužbe, tužitelji su predložili svjedoke koji su kao bankovni menadžeri efektivno sudjelovali u raznim aspektima odnosa između tužitelja i tuženika, a prvostupanjski sud bez pobližeg navođenja razloga iznosi svoj zaključak da se saslušanjem tih svjedoka ne bi moglo rasvijetliti činjenično stanje relevantno za odlučivanje u ovoj pravnoj stvari. Predložio je uvažiti žalbu i ukinuti pobijanu presudu.

Tuženik je podnio odgovor na žalbu u kojem je u bitnom istaknuo da su navodi tužitelja netočni, proturječni, nelogični i usmjereni na daljnje odugovlačenje postupka. Naime, tužitelji ponovno ističu niz irelevantnih i neutemeljenih argumenata. Tuženik se usprotivio svim žalbenim navodima tužitelja te je predložio u cijelosti odbiti žalbu i potvrditi pobijanu presudu uz naknadu troška sastava odgovora na žalbu.

Žalba nije osnovana.

Ispitavši pobijanu odluku u granicama razloga navedenih u žalbi sukladno čl. 365. st. 2. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 148/11-pročišćeni tekst i 25/13; dalje: ZPP) i pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 2., 4., 8., 9., 11., 13. i 14. ZPP-a kao i na pravilnu primjenu materijalnog prava ovaj sud je našao da je prvostupanjski sud donio pravilnu i zakonitu odluku.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužitelja za raskid Ugovora o kreditnom poslu s inozemstvom broj HR/1486 od 15. veljače 2007. i Aneks broj 1 tog Ugovora, sklopljenih između prvotužitelja kao korisnika kredita, tuženika kao davatelja kredita i drugotužitelja kao davatelja garancije, te raskid Sporazuma radi osiguranja novčane tražbine

zasnivanjem založnog prava na nekretnini sklopljen 8. svibnja 2008. i Aneks broj 1 tog Sporazuma. Ujedno, tužitelji su istaknuli zahtjev za naknadom materijalne štete u iznosu od 5.000.000,00 kn te zahtjev da se njihovo potraživanje s osnove materijalne štete prebije s tuženikovim potraživanjem kamata iz Ugovora o kreditu broj HR/1486.

Iz činjeničnih navoda tužbe proizlazi da su stranke sklopile kratkoročni Ugovor o kreditu od 15. veljače 2007. radi kupovine i pripremanja gradnje nekretnina te raznih vezanih troškova, sve potrebno za realizaciju projekta izgradnje polo kluba u Motovunu, dok je na temelju Sporazuma radi osiguranja novčane tražbine, osnovano založno pravo na nekretninama koje su spomenute u Ugovoru o kreditu, a kojih je prvotuzitelj naknadno postao vlasnikom. Tužitelji tvrde da iako je tuženiku bilo dobro poznato da na lokaciji koju je općina Motovun urbanizirala za izgradnju polo terena, njegovo poduzeće - kćer Puris d.d. uzurpira pretežni dio zemljišta, da je tuženik propustio iskoristiti svoj vladajući utjecaj da ta uzurpacija prestane i da se omogući napredovanje projekta razvoja polo terena na području Motovuna. Tužitelji tvrde da im je takvim protupravnim korištenjem poljoprivrednih površina od strane društva - kćeri tuženika onemogućeno napredovati s projektom te da su uslijed toga pretrpjeli materijalnu štetu.

Nesporno je da su stranke zaključile Ugovor o kreditu broj HR/1486 od 15. veljače 2007. kojim se korisnik kredita obvezao da će kreditna sredstva koristiti jedino i isključivo za kupovinu i pripremanje za gradnju nekretnina, pobliže navedenih u čl. X., točki 1. Ugovora. Nesporno je i da je Sporazumom radi osiguranja novčane tražbine osnovano založno pravo na predmetnim nekretninama u korist tuženika.

Pravilan je zaključak prvostupanjskog suda da pravo raskinuti ugovor izjavom pripada samo onoj ugovornoj strani koja je ugovor ispunila.

Naime, prema odredbi čl. 360. ZOO-a u dvostranoobveznim ugovorima, kad jedna strana ne ispunji svoju obvezu, druga strana može, ako nije što drugo određeno zahtijevati ispunjenje obveze ili pod pretpostavkama predviđenim u tom Zakonu, raskinuti ugovor jednostavnim izjavom, ako raskid ugovora ne nastupa po samom zakonu, a u svakom slučaju ima pravo na naknadu štete.

Dakle, u slučaju neispunjenja ugovora do raskida dolazi jednostranom izvansudskom izjavom volje ovlaštene ugovorne stranke (vjerovnika). Tužitelji stoga ne mogu ovdje postavljenim konstitutivnim tužbenim zahtjevom tražiti od suda donošenje odluke kojom bi sud raskinuo ugovor zbog toga što druga ugovorna strana nije ispunila svoju ugovornu obvezu.

Iz u spisu priloženih financijskih kartica prvotuzitelja kao korisnika kredita proizlazi da je njegovo dugovanje po Ugovoru od 15. veljače 2007. na dan 30. lipnja 2009. iznosilo 4.024.683,52 CHF, odnosno na dan 19. ožujka 2012. iznosilo je 3.529.711,48 EUR-a. Nadalje, iz Sporazuma radi osiguranja novčane tražbine od 8. svibnja 2008. proizlazi da je u svrhu osiguranja svih tražbina iz Ugovora o kreditu od 15. veljače 2007. ugovorena uknjižba založnog prava u korist ovdje tuženika. Dakle, iz predmetne dokumentacije proizlazi da je

tuženik u cijelosti ispunio ugovornu obvezu preuzetu Ugovorom o kreditu od 15. veljače 2007.

Stoga prvotuzitelj kao dužnik iz Ugovora ne može zahtijevati raskid Ugovora o kreditu od 15. veljače 2007. zbog neispunjenja sukladno odredbama čl. 360. - 368. ZOO-a.

U slučaju pak konstitutivnog raskida ugovora, kojeg zahtijevaju tužitelji u ovom parničnom postupku, ovaj sud upućuje na odredbu čl. 369. ZOO-a prema kojoj, ako bi zbog izvanrednih okolnosti nastalih nakon sklapanja ugovora, a koje se nisu mogle predvidjeti u vrijeme sklapanja ugovora, ispunjenje obveze za jednu ugovornu stranu postalo pretjerano otežano ili bi joj nanijelo pretjerano veliki gubitak, ona može zahtijevati da se ugovor izmijeni ili čak i raskine. Ako izrekne raskid ugovora, sud će na zahtjev druge strane obvezati stranu koja ga je zahtijevala da naknadi drugoj strani pravičan dio štete koju trpi zbog toga (čl. 369. st. 5. ZOO-a).

Iz sadržaja citiranih odredbi Zakona o obveznim odnosima proizlazi da u određenim okolnostima jedna ugovorna strana može zahtijevati da se ugovor izmijeni ili čak raskine, što znači da ona to može zahtijevati od druge ugovorne strane, u kojem slučaju druga ugovorna strana može pristati na izmjenu ugovora ili na raskid ugovora (tzv. sporazumni raskid). Međutim, ako druga ugovorna strana ne pristane na takav raskid ugovora, tada ona ugovorna strana koja želi raskinuti ugovor mora podnijeti konstitutivnu tužbu radi raskida ugovora nadležnom sudu i dokazati da su nastupile okolnosti iz odredbe čl. 369. st. 1. ZOO-a.

Međutim, tužitelji nisu iznijeli nikakve činjenice kojima bi precizirali na što se konkretno odnose te nepredvidive okolnosti, da li na događaj koji ima obilježja više sile ili ne, da li su se mogle predvidjeti u vrijeme sklapanja ugovora ili ne i slično. Upravo suprotno, tužitelji su već u samoj tužbi istaknuli da je tuženik i u vrijeme sklapanja Ugovora od 15. veljače 2007., ali i kasnije bio u mogućnosti utjecati na prekid uzurpacije poljoprivrednog zemljišta od strane društva Puris d.d., dok su tijekom postupka naveli da je riječ o poljoprivrednom zemljištu u posjedu kojeg je društvo Puris d.d. i to bez valjane pravne osnove. Tužitelji su ujedno naveli da bi „teoretski mogli kupiti državno poljoprivredno zemljište, pa nakon što izvrše plaćanje, voditi višegodišnju parnicu radi predaje posjeda zemljišta...“. Međutim, sve te okolnosti nemaju značaj nepredvidivih okolnosti u smislu odredbe čl. 369. ZOO-a.

Osim toga, odredbom čl. XIII. Ugovora o kreditu od 15. veljače 2007. stranke su ugovorile da se odriču prigovora promijenjenih okolnosti koje nastanu nakon potpisivanja Ugovora, a to se naročito odnosi na nastupanje demonstracija, javnih nemira i sl. (clausula rebus sic stantibus).

Također, u ovom slučaju ne radi se niti o situaciji iz čl. 373. st. 1. ZOO-a koja uređuje posljedice trajne nemogućnosti ispunjenja obveze jedne strane na obvezu druge strane, ako je nemogućnost rezultat događaja koji ima obilježja više sile.

U pogledu materijalne štete za koju tužitelji tvrde da im je uzrokovana propustom tuženika da iskoristi svoj vladajući utjecaj u društvu Puris d.d. da bi došlo do prestanka

uzurpacije zemljišta, prvostupanjski sud se pravilno pozvao na odredbu čl. 1045. ZOO-a koja definira pretpostavke izvanugovorne odgovornosti za štetu, navodeći da sve pretpostavke moraju biti ispunjene kumulativno.

Naime, odredbom iz čl. 1045. ZOO-a propisano je da tko drugom prouzroči štetu, dužan je nadoknaditi je, ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje (st. 1.), kao i da se predmnijeva obična nepažnja (st. 2.). Za nastanak izvanugovornog obveznopravnog odnosa odgovornosti za štetu moraju se steći sljedeće pretpostavke: da je osoba odgovorna za štetu počinila protupravnu radnju zbog koje je nastala šteta osobi koja traži popravak štete i da postoji uzročna veza između štetne radnje i štete kao posljedice, s tim da sve te pretpostavke moraju biti kumulativno ispunjene. Tužitelji moraju dokazati postojanje svih navedenih pretpostavki, osim krivnje štetnika, budući da se obična nepažnja predmnijeva, ali se tuženik može osloboditi obveze naknade štete ako dokaže da je ista nastala bez njegove krivnje. Tek kad se sve navedene pretpostavke ostvare, štetnik je dužan naknaditi tako prouzročenu štetu.

U konkretnom slučaju tužitelji su tvrdili da je Puris d.d. u kojem tuženik ima vladajuću utjecaj uzurpira zemljište koje je urbanističkim planom predviđeno za izgradnju polo terena te da je time onemogućio realizaciju projekta kojeg je sam financirao Ugovorom od 15. veljače 2007. Dakle, tužitelji tvrde da štetnu radnju tuženika predstavlja uzurpiranje zemljišta od strane treće osobe, posljedica čega je onemogućavanje realizacije ugovorenog projekta i da im je time uzrokovana šteta u iznosu od 5.000.000,00 kn. Međutim, tužitelji nisu dokazali ni jednu pretpostavku odgovornosti za štetu. Naime, tužitelji nisu dokazali da tuženikovo ponašanje predstavlja štetnu radnju propuštanja i da im je upravo tom štetnom radnjom prouzročena šteta, kao i da postoji uzročna veza između ponašanja tuženika i nastanka štete. I sami tužitelji u tužbi tvrde da je zemljište već bilo uzurpirano u vrijeme sklapanja Ugovora o kreditu od 15. veljače 2007. Samo tvrdnja tužitelja da im je prouzročena materijalna šteta u iznosu od 5.000.000,00 kn uslijed tuženikova uzurpiranja zemljišta nije dostatna za utvrđenje tuženikove odgovornosti za štetu.

S tim u vezi, ovaj sud ocjenjuje da je prvostupanjski sud pravilno odbio sve dokazne prijedloge tužitelja istaknute u podnesku od 7. listopada 2011. (list 239. spisa) kao suvišne. Naime, prema odredbi čl. 241. ZPP-a stranka koja predlaže da se određena osoba sasluša kao svjedok mora prije toga naznačiti o čemu ona treba svjedočiti i navesti njezino ime i prezime i boravište. U konkretnom slučaju vidljivo je da tužitelji dokazne prijedloge nisu postavili u skladu s citiranom odredbom, odnosno nisu naznačili na koju okolnost predlažu saslušanje pojedinog svjedoka. U odnosu na izvođenje dokaza očevitom radi identifikacije nekretnina predviđenih prostornim planom općine Motovun, ističe se da je prvostupanjski sud pravilno odbio i taj dokazni prijedlog budući da se njime ne mogu utvrditi odlučne činjenice za utvrđenje tuženikove odgovornosti za nastanak štete tužiteljima.

Prvostupanjski sud je također pravilno na temelju odredbe čl. 154. st. 1. ZPP-a dosudio tuženiku pamićni trošak, u skladu s zatraženim troškovnikom i odvjetničkom tarifom, a samoj visini odmjerenog troška ni žalitelji određeno ne prigovaraju.

Slijedom navedenog, na temelju odredbe čl. 368. st. 1. ZPP-a, žalba je odbijena kao neosnovana i potvrđena pobijana presuda prvostupanjskog suda.

Tuženiku nije dosuđen trošak sastava odgovora na žalbu, jer ta postupovna radnja nije bila potrebna za donošenje odluke (čl. 155. ZPP-a). Stoga je zahtjev tuženika za naknadu troška nastalog u žalbenom postupku odbijen kao pod točkom II. izreke uz primjenu odredbe čl. 166. st. 1. ZPP-a.

U Zagrebu 3. studenog 2015.

PREDSJEDNIK VIJEĆA
DRAŽENKA DELADIO, v.r.

Za točnost otpravka
ovlašteni službenik

BRANKICA CURMAN